

NL

NL

NL

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 7.12.2010
COM(2010) 721 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE
RAAD**

De toekomstige rol van regionale initiatieven

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

De toekomstige rol van regionale initiatieven

1. CONTEXT

In het voorjaar van 2006 heeft de Europese groep van regelgevende instanties voor elektriciteit en gas (ERGEG), op verzoek van de Europese Commissie, de regionale initiatieven opgezet als tussentijdse stap van nationale elektriciteits- en gasmarkten naar een eengemaakte energiemarkt. Er zijn zeven elektriciteitsregio's¹ en drie gasregio's opgericht.

Het voordeel van de regionale initiatieven was dat ze een forum vormden waarop regelgevende instanties, netwerkexploitanten en andere belanghebbenden van naburige landen kwesties van gemeenschappelijk belang konden bespreken. Vele regionale initiatieven hebben vooruitgang geboekt op zeer uiteenlopende thema's. De elektriciteitsregio's hebben in de eerste plaats aandacht besteed aan congestiebeheer, balancering en transparantie. De gasregio's hebben gewerkt aan kwesties met betrekking tot interconnectie, interoperabiliteit, transparantie, hubs en voorzieningszekerheid.

De Commissie vindt het nuttig om, vijf jaar na de oprichting van de regionale initiatieven, na te gaan of eventuele wijzigingen van de procedures, de samenstelling of het beheer van deze initiatieven kunnen bijdragen tot de effectiviteit en de voltooiing van de interne markt. Deze beoordeling spoort ook met de inwerkingtreding van het derde pakket betreffende de interne energiemarkt (ook "derde energiepakket" genoemd)². Het derde pakket voorziet in nieuwe Europese regelgevingsinstrumenten aan de hand van netwerkcodes waaraan de Commissie bindende kracht kan geven via de comitéprocedure, en wijzigt de institutionele architectuur door de oprichting van het Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER). De Commissie heeft vorig jaar een studie uitgevoerd over de regionale initiatieven³. Parallel daarmee heeft de Europese groep van regelgevende instanties voor elektriciteit en gas (ERGEG) een beleidsnota over de rol van de regionale initiatieven ingediend⁴. Voorts hebben sommige belanghebbenden hun verslag over regionale samenwerking⁵ gepubliceerd en hebben de Commissie en ERGEG in juli een conferentie over regionale initiatieven⁶ georganiseerd.

¹ In 2008 is ook de regio 'energiegemeenschap' opgericht.

² Zie www.ec.europa.eu/energy/gas_electricity/third_legislative_package_en.htm. Het pakket omvat richtlijnen 2009/72/EG en 2009/73/EG en Verordeningen (EG) nr. 713/2009, (EG) nr. 714/2009 en (EG) nr. 715/2009.

³ De studie is gepubliceerd op de website van DG ENER: "From regional markets to a single European market" (april 2010): www.ec.europa.eu/energy/gas_electricity/studies/electricity_en.htm.

⁴ Strategy for delivering a more integrated European energy market: The role of the ERGEG Regional Initiatives. An ERGEG Conclusions Paper. E10-RIG-10-04, 21 May 2010 (www.energy-regulators.eu/portal/page/portal/EER_HOME/EER_PUBLICATIONS/CEER_ERGEG_PAPERS/Cross-Sectoral/2010/E10-RIG-10-04_Strategy_Conclusions_21-May-10.pdf).

⁵ Zie bijvoorbeeld het verslag van Eurelectric:

<http://www.eurelectric.org/Download/Download.aspx?DocumentFileID=62455>.

⁶ Zie http://www.energy-regulators.eu/portal/page/portal/EER_HOME/EER_INITIATIVES/Regional_Initiatives_Conferences/2010%20RI%20Conference.

Deze mededeling is gebaseerd op de conclusies van de studies en het debat en heeft tot doel de meningen van belanghebbenden over de mogelijke opties voor de versterking van de effectiviteit van de regionale initiatieven te verzamelen, zodat vooruitgang kan worden geboekt met deze initiatieven.

Afhankelijk van de reacties van de belanghebbenden op deze mededeling kan de Commissie een initiatief nemen op basis van artikel 12, lid 3, van de elektriciteits- en gasverordening⁷. Volgens dit artikel kan de Commissie het geografische gebied dat door elke regionale samenwerkingsstructuur wordt bestreken, afbakenen in het kader van een ruimere hervorming van de taken en het beheer van de regionale initiatieven; alle actoren - de Commissie, ERGEG, ACER, transmissiesysteembeheerders, lidstaten en belanghebbenden – zullen hiertoe een bijdrage leveren overeenkomstig hun respectieve rollen en verantwoordelijkheden.

2. TAKEN EN PRIORITEITEN VAN DE REGIONALE INITIATIEVEN

De regionale initiatieven hebben tot dusver in grote mate een bottom-upbenadering gevolgd, waarbij elke regio zijn eigen prioriteiten heeft vastgesteld. Deze vrijwillige benadering had belangrijke voordelen, omdat ze de regio's in staat stelde de aandacht te richten op hun eigen specifieke problemen. Zo kon de zuid-zuid-oostelijke gasregio zich in de eerste plaats toeleveren op het probleem van de voorzieningszekerheid, naar aanleiding van de verstoring van de gastoevoer in januari 2009.

Deze benadering maakte ook proefprojecten mogelijk, waardoor oplossingen in één regio konden worden getest alvorens elders te worden toegepast. De oplossingen voor het probleem van de volumekoppeling tussen de Deense en Duitse elektriciteitsmarkten heeft bijvoorbeeld geholpen om een consensus tot stand te brengen rond de voordelen van volumekoppeling.

Ten slotte hebben de regio's EU-maatregelen met een bijzondere grensoverschrijdende dimensie ten uitvoer gelegd. De elektriciteitsregio's hebben bijvoorbeeld gewerkt aan de tenuitvoerlegging van de eisen in de richtsnoeren inzake congestiebeheer. De noordwestelijke gasregio heeft werk gemaakt van transparatievereisten die verder gaan dan die welke in Verordening 1775/2005 zijn gedefinieerd. Zonder de regionale aanpak zou de vooruitgang bij de tenuitvoerlegging waarschijnlijk minder groot geweest zijn of minder snel hebben plaatsgevonden.

De vrijwillige bottom-upbenadering heeft echter ook aanzienlijke nadelen, zoals al van bij het begin werd erkend⁸. Deze benadering houdt het inherente risico in dat verschillende regio's verschillende oplossingen voor soortgelijke problemen toepassen, zonder een duidelijk perspectief van integratie op langere termijn. Als elke regio een eigen gemeenschappelijk veiligingskantoor ontwikkelt, met een eigen structuur, eigen beheer enz., zonder te streven naar convergentie met soortgelijke structuren in andere regio's, kan dit op langere termijn de totstandbrenging van de interne energiemarkt in gevaar brengen.

Uit de door de Commissie bestelde studie bleek dat een gebrek aan een duidelijke taakomschrijving voor de regionale initiatieven, samen met andere factoren die onder meer verband houden met het beheer van de regionale initiatieven, de regionale initiatieven heeft verhinderd om de geplande bottom-upbenadering op de meest effectieve wijze toe te passen.

⁷ [Zie Verordeningen \(EG\) nr. 714/2009 en \(EG\) nr. 715/2009.](#)

⁸ Vandaar de opstelling van jaarlijkse coherentie- en convergentieverslagen.

Daarom moeten beleidsrichtsnoeren worden opgesteld voor de regionale initiatieven, volgens de lijnen die in dit punt zijn uitgezet.

Daarbij moet als overkoepelend principe gelden dat de regionale initiatieven zich alleen mogen bezighouden met domeinen waarop ze een duidelijke toegevoegde waarde hebben. Gezien de beperkte middelen verdient het bovendien de voorkeur de aandacht toe te spitsen op een beperkte reeks prioritaire domeinen waarop aanzienlijke vooruitgang kan worden geboekt.

a. Tenuitvoerlegging van het EU-acquis, inclusief netwerkcodes

In het verleden besteedden de regionale elektriciteitsinitiatieven veel tijd aan de tenuitvoerlegging van delen van het acquis die grensoverschrijdende coördinatie vergen (met name grensoverschrijdende congestie, toewijzing van grensoverschrijdende capaciteit en transparantie). Hoewel vooruitgang is geboekt op deze punten hebben de werkzaamheden van de regionale initiatieven er nog niet toe geleid dat de lidstaten de eisen van Verordening 1228/2003 volledig naleven. Daarom heeft de Commissie in juni 2010 inbreukprocedures ingeleid tegen twintig lidstaten, waarbij zij werden verzocht de regels van de interne markt onverwijld ten uitvoer te leggen en toe te passen⁹. De regionale initiatieven moeten dan ook eerst en vooral prioriteit verlenen aan de versnelde en correcte tenuitvoerlegging van het tweede energiepakket¹⁰, d.w.z. de punten waarvoor grensoverschrijdende coördinatie nodig is.

Het zou kunnen dat de regionale initiatieven in de toekomst niet alleen een rol spelen bij de tenuitvoerlegging van specifieke bepalingen van het derde energiepakket zelf, maar ook bij de tenuitvoerlegging van wetgeving die gebaseerd is op het derde energiepakket, namelijk nieuwe bijlagen bij de verordeningen en netwerkcodes. Als de codes via de comitéprocedure zijn vastgesteld, zijn ze juridisch bindend en maken ze deel uit van het EU-acquis. Aangezien de vaststellingsprocedures veel tijd in beslag kunnen nemen, kan de marktintegratie worden bevorderd als de regionale initiatieven beginnen met de tenuitvoerlegging van die onderdelen van de netwerkcodes waarvan mag worden verwacht dat ze ongewijzigd zullen blijven tijdens de laatste fasen van het vaststellingsproces. In dat geval moeten de regionale initiatieven erop toezien dat de vroege tenuitvoerlegging latere wijzigingen niet verhindert. Regio's kunnen grensoverschrijdende aspecten van het acquis met een verschillende snelheid ten uitvoer leggen voor zover alle regio's de bij wet voorgeschreven uiterste tenuitvoerleggingsdatum in acht nemen.

Vroege tenuitvoerlegging door één regio kan een nuttige test zijn om na te gaan hoe nieuwe codes het beste ten uitvoer kunnen worden gelegd, hoeveel tijd daarvoor nodig is en welke praktische hinderpalen moeten worden overwonnen. De lessen die daaruit worden getrokken, kunnen de tenuitvoerlegging in andere regio's vergemakkelijken en versnellen. Goede voorbeelden hiervan zijn de werkzaamheden die tot dusver in de centraal-westelijke elektriciteitsregio op het gebied van marktkoppeling en in de centraal-oostelijke elektriciteitsregio inzake de toewijzing van capaciteit op basis van vermogensstromen zijn verricht.

Om te vermijden dat individuele regio's sommige bepalingen van het acquis verschillend interpreteren of toepassen of op zodanige wijze dat de toekomstige integratie met andere

⁹ Zie persbericht IP/10/836, 24 juni 2010.

¹⁰ Het pakket omvat Richtlijnen 2003/54/EG en 2003/55/EG en Verordeningen (EG) nr. 1228/2003 en (EG) nr. 1775/2005.

regio's wordt bemoeilijkt, moet ACER actief toezicht houden op de coherente tenuitvoerlegging van de codes en het overige acquis in alle regio's.

De regionale elektriciteitsinitiatieven moeten samen streven naar volledige marktkoppeling in de hele EU tegen 2015. Marktkoppeling is een manier om marktintegratie te bevorderen en is gemakkelijker (en dus sneller) te verwezenlijken als de landen die er nog geen gebruik van maken op regionale schaal samen streven naar deelname aan de EU-marktkoppeling.

Wat gas betreft, moet de mogelijke rol van marktkoppeling voor het bevorderen van marktintegratie tussen balanceringszones worden onderzocht tijdens het overleg over een streefmodel voor de gasmarkt. Voortbouwende op het werk van de regelgevende instanties moet ernaar worden gestreefd om tegen 2015 marktkoppeling tot stand te brengen. De nodige stappen in deze richting, zoals het ter beschikking stellen van veilig beschikbare day-aheadcapaciteit en het op elkaar afstemmen van import- en exportcapaciteit teneinde één geïntegreerd hub-to-hub-capaciteitsproduct tot stand te brengen, worden reeds gezet.

Met betrekking tot elektriciteit is in november 2010 volledige marktkoppeling tot stand gebracht in de centraal-westelijke regio en de noordelijke regio. Zij zijn dan ook voorlopers wat de tenuitvoerlegging betreft.

De manier waarop marktkoppeling tot stand moet worden gebracht op EU-schaal moet echter worden besproken tussen regio's, bijvoorbeeld op de fora van Florence en Madrid. Het overleg over de methode die moet worden gevolgd om marktkoppeling tot stand te brengen, moet zo snel mogelijk plaatsvinden teneinde technische problemen in een latere fase te voorkomen.

b. Regionale kwesties: investeringen in infrastructuur, regionale balancerings- en voorzieningszekerheid

Afhankelijk van de specifieke omstandigheden op zijn markt zal elke regio moeten werken aan kwesties die specifiek zijn voor die regio, hoewel dergelijke kwesties op een bepaald ogenblik ook relevant kunnen worden voor andere regio's. Tegen de achtergrond van het algemene energiebeleid van de EU moeten drie kwesties als prioritair worden beschouwd: regionale investeringen in infrastructuur, regionale balancerings- en voorzieningszekerheid.

De Commissie heeft haar visie over de behoeften aan infrastructuurontwikkeling uiteengezet in haar Mededeling¹¹ "Prioriteiten inzake energie-infrastructuur voor 2020 en daarna – Een blauwdruk voor een geïntegreerd Europees energienetwerk", waarin zij voorstelt dat de regionale initiatieven een rol kunnen spelen bij het identificeren van infrastructuurprioriteiten in hun respectieve regio's en bij het coördineren van grensoverschrijdende instrumenten, met name nieuwe interconnectoren. Om grensoverschrijdende investeringen aan te moedigen, moeten de investeringsbehoeften duidelijk worden omschreven, moet een passend regelgevingskader worden vastgesteld en moeten plannings- en vergunningskwesties worden aangepakt. ACER speelt een belangrijke rol bij het faciliteren van de samenwerking tussen regelgevende instanties inzake regelgevende aspecten van investeringsbeslissingen. Regionale initiatieven kunnen ook een faciliterende rol spelen omdat ze een platform vormen waarop regelgevende instanties, transmissiesysteembeheerders, netwerkgebruikers en lidstaten, met de samenwerking van de Commissie en ACER, dergelijke kwesties kunnen bespreken.

¹¹ Mededeling COM(2010)677 van 17 november 2010: [http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/strategy/doc/com\(2010\)0677_en.pdf](http://ec.europa.eu/energy/infrastructure/strategy/doc/com(2010)0677_en.pdf).

Daarnaast moet het ook mogelijk blijven dergelijke kwesties ad hoc te behandelen, buiten de regionale initiatieven om, als grensoverschrijdende investeringen op die manier effectiever en efficiënter kunnen worden bevorderd.

Dergelijke investeringen kunnen ook van bijzonder belang zijn voor de voorzieningszekerheid (zoals investeringen die fysieke terugstromen mogelijk maken). In de verordening inzake gasvoorzieningszekerheid wordt de behoefte aan regionale samenwerking erkend.

De consolidering van balanceringszones kan een ander aandachtspunt zijn voor de regionale initiatieven, afhankelijk van het resultaten van de besprekingen over het streefmodel voor de gasmarkt.

Ten slotte is regionale samenwerking van cruciaal belang om de integriteit van netwerken te verbeteren, technische storingen en blackouts te voorkomen en, als ze zich toch voordoen, effectief te verhelpen met zo weinig mogelijk overlast voor de gebruikers en producenten.

c. Proefprojecten

Met betrekking tot kwesties die nog niet onder kaderrichtsnoeren en netwerkcodes vallen, kunnen de regionale initiatieven een belangrijke rol spelen als proefproject voor nieuwe ideeën. Deze proefprojecten kunnen uiteindelijk uitmonden in een initiatief om nieuwe bindende regels op te stellen, bijv. via netwerkcodes.

Regionale proefprojecten kunnen nuttig zijn om de totstandbrenging van slimme netwerken of een grensoverschrijdende detailhandelsmarkt te versnellen. Het Europees elektriciteitsnetinitiatief, dat is opgezet in de context van het strategisch plan voor energietechnologie (het SET-plan), heeft een kader gecreëerd binnen hetwelk het Europees netwerk van elektriciteitstransmissiebeheerders (ENTSO-E) een gedetailleerd stappenplan voor de komende jaren heeft gepresenteerd. Regionale initiatieven kunnen een nuttige rol spelen bij de tenuitvoerlegging van O&O-projecten (zie het stappenplan)¹². De regio's kunnen natuurlijk ook proefprojecten opzetten met betrekking tot andere kwesties, afhankelijk van hun specifieke regionale behoeften.

3. AANTAL REGIO'S

De elektriciteitsregio's zijn gedefinieerd in Besluit 2006/770/EG¹³, waarbij de richtsnoeren voor congestiebeheer, die als bijlage bij Verordening 1228/2003 waren gevoegd, zijn gewijzigd. De gasregio's zijn niet formeel gedefinieerd in een bindend besluit. De gasregio's zijn het resultaat van informeel overleg tussen de Commissie, regelgevende instanties, transmissiesysteembeheerders en andere belanghebbenden. In de praktijk is gebleken dat de gasregio's er ook zonder een formeel besluit waarin de regio's en hun taken zijn vastgelegd, in zijn geslaagd vooruitgang te boeken.

Er zijn twee mogelijkheden voor verdere stappen. De eerste mogelijkheid is de gasregio's en hun taken vast te leggen in een formeel besluit, hetgeen als belangrijkste voordelen heeft dat discussie en onzekerheid wordt vermeden en dat precies wordt vastgesteld wat van de betrokken lidstaten en hun belanghebbenden op energiegebied wordt verwacht. De tweede

¹² https://www.entsoe.eu/fileadmin/user_upload/library/news/EEGI_Implementation_plan_May_2010.pdf

¹³ Besluit nr. 2006/770/EG van de Commissie van 9 november 2006 tot wijziging van de bijlage bij Verordening (EG) nr. 1228/2003 betreffende de voorwaarden voor toegang tot het net voor grensoverschrijdende handel in elektriciteit, PB L 312 van 11.11.2006, blz. 59-65.

mogelijkheid is verder te werken met de informele definitie van gasregio's, hetgeen als belangrijkste voordeel heeft dat het grotere flexibiliteit biedt bij de samenstelling van de regio's en hun taken in de toekomst.

Behalve het instrument dat wordt gebruikt om de regio's te definiëren, rijzen ook vragen over hun samenstelling. De samenstelling van de regio's moet worden bepaald als functie van hun taken. Als een regio tot doel heeft vooruitgang te boeken op bepaalde specifieke prioritaire punten, moet de samenstelling van die regio in overeenstemming zijn met dit doel.

Wat elektriciteit betreft, lijkt de samenstelling van de huidige zeven regio's goed geschikt voor de hierboven voorgestelde prioriteiten en lijkt er geen reden te zijn om ze te veranderen. Wanneer in de toekomst echter voldoende interconnectoren zijn ontwikkeld om de regio's fysiek aan elkaar te koppelen, kan het nuttig zijn om de regio Frankrijk-VK-Ierland te integreren met de centraal-westelijke regio en de Baltische regio met de regio Noord-Europa.

Wat gas betreft, zijn er goede redenen om de samenstelling van de huidige zuid-zuid-oostelijke regio te wijzigen. In de door de Commissie bestelde studie wordt geconcludeerd dat de zuid-zuid-oostelijke regio, door de verschillen in omvang en de uiteenlopende belangen van de leden, waarschijnlijk meer dan andere regio's heeft geleden onder de nadelen van de vrijwillige en coöperatieve benadering die kenmerkend is voor de regionale initiatieven, namelijk een eerder losse organisatie en een gebrek aan bindende engagementen. Gezien het belang van de ontwikkeling van nieuwe gasinfrastructuur en nieuwe interconnecties voor de totstandbrenging van de interne gasmarkt en voor de voorzieningszekerheid stelt de Commissie voor de huidige zuid-zuid-oostelijke regio, inclusief de Baltische staten en de Noord-Europese landen, te splitsen in drie nieuwe regio's voor gas:

- Een nieuwe centraal-zuidelijke regio: IT, AT, SK, SI, HU, RO, BG, EL;
- Een nieuwe centraal-oostelijke regio: DE, PL, CZ, SK, AT;
- Een nieuwe BEMIP-regio: SE, FI, EE, LV, LT, PL, DE, DK.

De wijziging van de samenstelling kan de werkzaamheden van de regio met betrekking tot operationele kwesties tijdelijk verstoren. Het opzetten van een goede structuur met nieuwe, efficiëntere regio's geniet echter de voorkeur boven het voortzetten van een structuur die niet geschikt lijkt om de gewenste resultaten te bereiken, ook al zal dit enkele maanden duren.

Er zijn ook redenen om Italië onder te brengen in de huidige zuidelijke regio (Frankrijk en het Iberisch schiereiland), bijvoorbeeld omdat deze regio het belangrijkste toevoerpunt voor aardgas uit Noord-Afrika vormt. Deze wijziging kan een positief effect hebben op de liquiditeit in deze nieuwe zuidelijke regio. Als overlappende regio kan Italië helpen de nodige coherentie tussen de beide zuidelijke regio's tot stand te brengen.

Naast marktontwerp en de tenuitvoerlegging van het acquis moeten alle regio's ook aandacht besteden aan de ontwikkeling van nieuwe interconnecties.

De samenstelling en de leden van de huidige noord-westelijke regio lijken adequaat en hoeven niet te worden gewijzigd.

Het is belangrijk te benadrukken dat de regionale initiatieven andere vormen van samenwerking tussen transmissiesysteembeheerders, regelgevende instanties of lidstaten, zoals het offshore-netinitiatief van de landen aan de Noordzee, dat is ondertekend door Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Denemarken, Zweden, Nederland, België, Ierland en Luxemburg, niet mogen uitsluiten. Het feit dat een lidstaat deel uitmaakt van een

regio belet haar niet om samen te werken met een of meer lidstaten uit een andere regio, voor zover deze samenwerking niet ingaat tegen de werkzaamheden van de regio's.

Zoals gesuggereerd door ERGEG zijn er ook goede redenen voor samenwerking tussen regio's op bepaalde gebieden, bijv. marktkoppeling tussen centraal-westelijke en Noord-Europese landen. Dergelijke samenwerking mag echter geen vertraging van de werkzaamheden en de prestaties van de regio's tot gevolg hebben. Als één regio het goede voorbeeld geeft, moeten de andere regio's ernaar streven dat voorbeeld te volgen (indien nodig rekening houdende met specifieke regionale kenmerken).

Het is zeer waarschijnlijk dat het aantal regio's en hun samenstelling in de loop van de tijd opnieuw zal moeten worden gewijzigd. Theoretisch gesproken zullen de regio's pas echt succesvol zijn als ze niet meer nodig zijn.

Een regelmatige beoordeling van de werkzaamheden van de regio's en hun samenstelling kan plaatsvinden ter gelegenheid van de fora van Florence en Madrid.

4. BEHEERSKWESTIES

1. De structuur van elke regio

De huidige beheerstructuur van de regionale initiatieven bestaat uit drie organen. Elke regio heeft een regionaal coördinatiecomité (RCC) dat alle nationale regelgevende instanties uit de regio omvat. Het RCC is de algemene coördinator van de taken van de regio, treedt op als leider en zorgt voor de vaststelling van de strategie. De tenuitvoerleggingsgroep bestaat uit nationale regelgevende instanties en belanghebbenden. Deze groep stelt concrete maatregelen voor in reactie op de prioriteiten die door het RCC zijn vastgesteld en zorgt voor de uitvoering ervan. De groep van belanghebbenden, ten slotte, bestaat uit alle belanghebbenden.

In de studie over de regionale initiatieven werd vastgesteld dat er behoefte is aan meer politieke begeleiding. Zeer vaak moeten overheden het nationale juridische en regelgevende kader wijzigen en politieke steun verlenen om vooruitgang te boeken met de regionale initiatieven, bijv. om grensoverschrijdende infrastructuurprojecten te verwezenlijken. De betrokkenheid van lidstaten bij de regionale initiatieven beperkt ook het risico op een mogelijke wildgroei van ad-hocfora buiten de regionale initiatieven om.

Zodra het Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulators (ACER) is opgericht zal het een actieve rol spelen in de regionale initiatieven, teneinde de effectiviteit en de samenhang van de werkzaamheden van de verschillende regio's te garanderen.

Aangezien de Commissie de totstandbrenging van de interne energiemarkt moet bevorderen, en gezien haar taak als hoedster van de Verdragen en het EU-acquis, moet zij de politieke koers uitzetten die door de regionale initiatieven moet worden gevolgd. De Commissie moet in staat zijn voorstellen te doen betreffende alle nieuwe taken van een regio.

Het beheer van de regionale initiatieven kan worden versterkt door, naast het regionale coördinatiecomité, ook een regionale stuurgroep op te richten, waar ACER, de Commissie, de lidstaten en regulators van de regio deel van uitmaken, en door het regionaal coördinatiecomité uit te breiden met ACER en de Commissie. De regionale stuurgroep heeft een dubbele opdracht: samenwerking op regionaal niveau bevorderen en richting geven aan het werkplan voor de regio dat door het regionaal coördinatiecomité moet worden opgesteld, samen met dat van ACER, voor wat betreft het identificeren van de gevolgen voor politieke doelstellingen op het gebied van voorzieningszekerheid, concurrentiekracht en duurzaamheid; de vooruitgang bij de tenuitvoerlegging van de netwerkcodes aanmoedigen, rekening houdende met de nieuwe rol van de regionale initiatieven bij het vergemakkelijken van de tenuitvoerlegging, en de snelle tenuitvoerlegging van andere projecten aanmoedigen, alsook infrastructuurontwikkeling op regionaal niveau. Wanneer zich problemen voordoen, kan de regionale stuurgroep stimulansen op hoog niveau geven. Voor zuivere regelgevende kwesties blijft het regionaal coördinatiecomité bevoegd.

Indien nodig kunnen het regionaal coördinatiecomité en de regionale stuurgroep transmissiesysteembeheerders, energiebeurzen of andere belanghebbenden uitnodigen om deel te nemen aan hun vergaderingen, afhankelijk van de thema's en projecten op de agenda. Door het bedrijfsleven in een vroeg stadium bij hun strategische en beleidsbeslissingen te betrekken, garanderen het regionaal coördinatiecomité en de regionale stuurgroep dat deze beslissingen haalbaar en uitvoerbaar zijn; bovendien wordt hierdoor tegemoet gekomen aan de opmerking in de studie van de Commissie dat de belanghebbenden momenteel te laat bij de beslissingen worden betrokken.

De tenuitvoerleggingsgroep en de groep van belanghebbenden moeten verder blijven werken zoals zij vandaag doen, ter aanvulling van het regionaal coördinatiecomité en de regionale stuurgroep.

2. Beheer en coherentie over de grenzen van regio's heen

Het is niet alleen belangrijk over een duidelijke beheersstructuur binnen de regio's te beschikken, maar evenzeer om de coherentie van werkzaamheden over de grenzen van de regio's heen te garanderen. Tot dusver heeft ERGEG regelmatig coherentie- en convergentieverslagen gepubliceerd, maar het is niet duidelijk in welke mate de regio's gevolgd hebben gegeven aan deze verslagen.

De coherentie van de werkzaamheden van de verschillende regio's zal in de eerste plaats de vorm aannemen van aansturing van bovenaf, die concreet zal plaatsvinden via de kaderrichtsnoeren en de netwerkcodes. Wat elektriciteit betreft zijn deze kaderrichtsnoeren en de netwerkcodes op hun beurt de vertaling van het referentiemodel dat door de ad-hocadviesgroep van ERGEG is ontwikkeld. Bovendien moet de coherente toepassing van de netwerkcodes over de grenzen van de regio's heen worden gecontroleerd. Als regio's werken aan punten die (nog) niet in de netwerkcodes aan bod zijn gekomen, is er behoefte aan algemene aansturing teneinde de totstandbrenging van de interne energiemarkt niet in gevaar te brengen.

Er hoeft geen aanvullende structuur te worden opgericht om de coherentie over de regio's heen te garanderen. Ten eerste is het een bewuste keuze, zowel in de gas- als de elektriciteitsregio's, dat bepaalde lidstaten deel uitmaken van meer dan één regio. Deze lidstaten zullen automatisch geneigd zijn de coherentie te garanderen om te vermijden dat ze verschillende oplossingen moeten toepassen aan verschillende grenzen. Ten tweede is er in dit opzicht een belangrijke rol weggelegd voor ACER omdat het de beleidsaansturing van de Commissie moet aanvullen, onder meer via deelname aan de nieuwe regionale stuurgroep. Aangezien de Commissie, ERGEG/ACER, ENTSO, de nationale regelgevende instanties, de lidstaten en brancheverenigingen verenigd zijn op de fora van Florence en Madrid, vormen deze fora ook geschikte platformen om het beleid van de regio's aan te sturen en toezicht te houden op de coherentie. Ten slotte kan het nodig zijn werkprogramma's op te stellen voor het komende jaar of de komende jaren. Het werkprogramma moet naar ACER worden gestuurd, dat de coherentie tussen de werkprogramma's van de regio's, kaderrichtsnoeren en netwerkcodes zal beoordelen. In geval van tegenstrijdigheden zal ACER de Commissie in kennis stellen, zodat deze bindende voorschriften voor de desbetreffende werkprogramma's kan vaststellen, overeenkomstig de laatste zin van artikel 7, lid 3, van Verordening (EG) nr. 713/2009. Deze controlefunctie moet worden ingeschreven in het werkprogramma van ACER. Overeenkomstig artikel 7, lid 3, van de ACER-verordening is een van de taken van ACER een kader te creëren waarbinnen nationale regelgevende instanties kunnen samenwerken. Bovendien moet ACER toezicht houden op de regionale samenwerking tussen transmissiesysteembeheerders (artikel 6, lid 9, van de ACER-verordening). Het lijkt dan ook passend dat ACER vanaf maart 2011 de coördinatie van de regelgevende initiatieven, een rol die tot dusver door ERGEG werd vervuld, overneemt. ACER zal een beroep moeten doen op zijn leden, die de drijvende kracht vormen achter de regionale initiatieven, zoals ERGEG nu ook doet.

Bovendien is het belangrijk dat de werkzaamheden van de regionale initiatieven als input worden gebruikt voor de algemene werkzaamheden van ACER.

5. DE TOEKOMST

In deze mededeling zijn de prestaties van de regionale initiatieven beoordeeld en hun bijdrage aan de totstandbrenging van een interne energiemarkt, vijf jaar na de oprichting van deze initiatieven. Voorts zijn opties uiteengezet voor de herziening van de rol van de regionale initiatieven, de verduidelijking van het lidmaatschap ervan en de versterking van hun effectiviteit. Als tussenstap op weg naar een echt geïntegreerde interne energiemarkt hebben de regionale initiatieven de belangrijke taak om vorm te geven aan het toekomstige EU-energiebeleid en om de totstandbrenging van geïntegreerde energienetwerken, die zijn aangepast aan de behoeften van de volgende decennia, te bevorderen.

De Commissie verzoekt het Europees Parlement, de Raad en alle belanghebbende partijen om hun mening te geven over de in deze mededeling uiteengezette beleidslijnen (tegen 15 februari 2011).

Op basis van deze feedback zal de Commissie eventueel wetgevings- of beleidsinitiatieven ter versterking van de samenwerking op regionaal niveau overwegen (in de tweede helft van 2011).